

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága az S. B. G. & K. Budapesti Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Bajkai István ügyvéd) által képviselt I. rendű és II. rendű felpereseknek a dr. Nagy István ügyvéd által képviselt alperes ellen végrehajtás megszüntetése iránt a Pesti Központi Kerületi Bíróságnál III/43.P.88.100/2008. számon folytatott és másodfokon a Fővárosi Bíróság 47.Pf.630.329/2009/3. számú ítéletével befejezett perében, az említett számú jogerős ítélet ellen a felperesek által benyújtott felülvizsgálati kérelem folytán - a 2010. március 24. napján megtartott nyilvános tárgyaláson - meghozta a következő

ítéletet:

A Legfelsőbb Bíróság a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

Kötelezi a felpereseket, hogy 15 nap alatt egyetemlegesen fizessenek meg az alperesnek 300.000 (Háromszázezer) forint felülvizsgálati költséget, továbbá az államnak - külön felhívásra - 2.500.000 (Kétmillió-ötszázezer) forint felülvizsgálati illetéket.

Indokolás

A Takarékszövetkezet 2002. november 02. napján közjegyzői okirat záradékolása útján végrehajtást indított a felperesek ellen. Az önálló bírósági végrehajtó (a továbbiakban: végrehajtó) megkeresésére az ingatlanügyi hatóság 65 millió forintnak és járulékainak a végrehajtására végrehajtási jogot jegyzett be az adósok ingatlanára. A végrehajtást foganatosító bíróság 2003. szeptember 19. napján meghozott végzésével megállapította, hogy a végrehajtást kérő jogutóda engedményezés folytán az E.Kft, a végzés kézbesítése az ingatlanügyi hatóság részére nem történt meg. Az E.Kft neve 2003. július 28-én B.Kft-re változott.

Az I. rendű felperes (aki a végrehajtási eljárás I. rendű adósa volt) 2004. február 23. napján megvásárolta a végrehajtást kérő B.Kft üzletrészánek 95%-át, 2,85 millió forintért, így közvetlen

irányítást és önálló képviseleti jogot kapott a kft-ben; 2004. április 15-én pedig megjelent a végrehajtónál, ahol - jegyzőkönyvbe foglaltnak - igazolta, hogy jogosult a végrehajtást kérő képviseletére, bejelentette, hogy a „tartozás kiegyenlítése megtörtént” és kifizette a végrehajtó 1,2 millió forint költségét. A végrehajtó a végrehajtási ügyet befejezettnek tekintette, megkeresésére az ingatlanügyi hatóság törölte az adósok ingatlanára bejegyzett végrehajtási jogot.

Az I.Kft „va” 2003. július 24. napján megvásárolta a perbeli követelést a B.Kft-től, de az erről szóló okiratot a szerződő felek csak 2004. május 4-én nyújtották be a végrehajtást foganatosító bírósághoz. Az I.Kft a jogutódlás megállapítását kérte, kifogást nyújtott be a végrehajtónak a 2004. április 15-i jegyzőkönyvbe foglalt intézkedése ellen és megfellebbezte a földhivatal említett határozatát. A végrehajtást foganatosító bíróság 2004. június 22-én meghozott 8.Vh.9074/2002/9. számú végzésében megállapította, hogy a végrehajtást kérő jogutóda a 2003. július 24-i engedményezés alapján az I.Kft; a végzést a Fővárosi Bíróság 42.Pkfv.632.316/2004/2. számon 2004. december 2-án helybenhagyta); 2005. március 7-én kelt 8.Vh.9075/2002/18. számú végzésével pedig helyt adott a kifogásnak és a végrehajtót az eljárás folytatására hívta fel (ez utóbbi határozatot a másodfokú bíróság 2005. július 12-én meghozott határozatával hagyta helyben). A földhivatal visszajegyezte a végrehajtási jogot az eredeti végrehajtást kérő, a H.Takarékszövetkezet javára). A követelést a 2005. április 22-i engedményezéssel a jelen per alperese szerezte meg.

A felperesek 2008. március 21. napján benyújtott keresetükben a Pp.369.§ b) pontja alapján a végrehajtás megszüntetését kérték. Álláspontjuk szerint 2004. április 15-én az I. rendű felperes az akkori végrehajtást kérő: a B.Kft képviseletében nyilatkozatot tehetett, e nyilatkozattal megszűnt a végrehajtás, a végrehajtó jegyzőkönyvével szemben az alperest terhelte annak a bizonyítása, hogy a teljesítés mégsem történt meg. Sérelmezték, hogy a 2003. július 24-i ügyletkötésről csak 2004. júniusában értesültek. Az értesítést megelőzően joghatályosan a B.Kft részére teljesíthettek, az I. rendű felperes pedig abban a tudatban vásárolta meg a B.Kft-t, hogy a követelés a kft tulajdonát képezi.

Az alperes érdemi ellenkérelme a kereset elutasítására irányult. Arra hivatkozott, hogy a felperesek nem folytatták le a Vht.41.§ (1) bekezdésében előírt eljárást, a végrehajtást kérő személye a perben nem vitatható, ténylegesen nem történt teljesítés, az I. rendű felperes 2004. április 15-i nyilatkozata pedig (a Ptk.221.§ (3) bekezdésének megfelelően, az érdekellentét miatt) jó erkölcsbe ütközik, és ezáltal semmis. Mindezek szerint anyagi jogi és

eljárásjogi értelemben egyaránt az alperes jogosult a követelés érvényesítésére.

A felperesek az érdemi ellenkérelem kapcsán előadták: nincsen jogszabályban rögzített akadálya annak, hogy a végrehajtást kérő képviselője „úgy tegyen nyilatkozatot, hogy személye azonos az adóssal”.

Az elsőfokú bíróság ítéletével elutasította a keresetet. Indokolása szerint 2004. április 15. napján a követelés jogosultja már nem a B.Kft, hanem az I.Kft volt, így az I. rendű felperes nem volt jogosult a nyilatkozattételre. Nincsen adat arra, hogy a 2003. július 24-i engedményezésről a felpereseket szabályszerűen értesítették volna, de az I. rendű felperesnek 2004. február 23-án, az üzletrész megvásárlásakor tudomást kellett szereznie a kft könyvelési adatairól, hiszen ügyvezető is volt, így a felperesek nem hivatkozhatnak alappal és jóhiszeműen arra, hogy nem tudtak az engedményezésről, és emiatt irreleváns, hogy mikor és milyen összeget teljesítettek (ezért az erre vonatkozó bizonyítást mellőzte). Az elsőfokú bíróság utalt arra, hogy az I. rendű felperes többségi tulajdonosként valóban rendelkezett képviseleti joggal, és arra is, hogy a Vht.41.§ (1) bekezdése szerinti eljárás valóban előfeltétele a végrehajtás megszüntetésének, azonban az eljárás lefolytatására irányuló felhívás mellőzhető.

A másodfokú bíróság helybenhagyta az elsőfokú bíróság ítéletét. Egyetértett az indokaival és kiemelte: a felperesek nem igazolták a teljesítést. Erre a célra a 2004. április 15-i végrehajtói jegyzőkönyvben rögzített nyilatkozat nem alkalmas, mert ekkor a követelés jogosultja nem a nyilatkozatot tevő B.Kft volt; annak, hogy a felpereseket értesítették-e a végrehajtást kérő személyének a változásáról, csak akkor lenne jelentősége, ha ténylegesen teljesítettek volna. A per adatai - elsősorban a 2006. november 27-i tanúvallomásáról készült jegyzőkönyv szerint - az I. rendű felperes tudott a 2003. július 24-i engedményezésről, sőt részt vett a megelőző tárgyalásokon, a II. rendű felperes pedig házastársként nyilvánvalóan értesült minderről.

A jogerős ítélet ellen a felperesek terjesztettek elő felülvizsgálati kérelmet. Érvelésük szerint a végrehajtási eljárás 2004. április 15-én befejeződött. A Vht.41.§-ának (1) bekezdése arra vonatkozik, amikor az adós jelenti be a követelés megszűnését, de a jelen esetben a bejelentést a végrehajtást kérő képviselőjében eljáró I. rendű felperes tette. Erre az esetre a Vht.41.§-ának (2) bekezdése az irányadó, amelynek az I. rendű felperes eleget tett: megfizette a végrehajtó költségét. Ha a végrehajtást kérő jelenti be a követelés megszűnését, nem kell igazolnia a megszűnés tényét, hiszen eldöntheti, hogy kívánja-e érvényesíteni a követelést.

További érveik szerint bizonyított a követelés megszűnése: a 2004. április 15-i jegyzőkönyvbe foglalt nyilatkozaton kívül további bizonyíték nem szükséges, a nyilatkozat megtételét pedig a jegyzőkönyv kétséget kizáró módon igazolja; egyébként a nyilatkozaton kívül a teljesítést igazolja a végrehajtást kérő kft ügyvezetőjének a perben becsatolt - a követelések engedményezéséről szóló - nyilatkozata is. Mindemellett hivatkoztak a felperesek arra is, hogy a bizonyítási teher az ítéletekbe foglalt állásponthoz képest éppen fordított: az alperest terhelte annak bizonyítása, hogy értesítette az engedményezésről a felpereseket. Mivel nem kaptak értesítést, ezért az engedményezés a követelés megszűnésének bejelentésekor még nem volt velük szemben hatályos; pusztá feltevés, hogy az I. rendű felperes ügyvezetőként feltétlenül tudomást szerzett a jóval korábbi engedményezésről, hiszen arra sincs adat, hogy az engedményezés a kft irataiból egyáltalán megállapítható volt-e. Ismét kihangsúlyozták, hogy az I. rendű felperes éppen a követelés miatt akarta megvenni a kft-üzletrészt; nemleges körülményt pedig - azt, hogy nem tudtak valamiről - egyébként se lehet bizonyítani. Külön támadták az ügyvédi munkadíj összegét.

Az alperes felülvizsgálati ellenkérelme a jogerős ítélet hatályban tartására és költségeinek megtérítése irányult.

A felülvizsgálati kérelem nem alapos.

A felperesek keresetükben a Pp.369.§-ának b) pontjára hivatkoztak, amely szerint a végrehajtási záradékkal ellátott okirattal és a vele egy tekintet alá eső végrehajtható okirattal elrendelt végrehajtás megszüntetése (és korlátozása) iránt akkor lehet pert indítani, ha a követelés egészen (vagy korlátozás esetén: részben) megszűnt.

Amennyiben az adós a végrehajtás megszüntetése iránti igényét a Pp.369.§ -ának b) pontjára, azaz a követelés megszűnésére alapítja, a bíróság a végrehajtás alá vont követelés megszűnését anyagi jogi szempontból vizsgálja: abban a kérdésben foglal állást, hogy az adott követelésre irányadó jogterület - az adott esetben a polgári jog kötelmi jogi szabályai - szerint megállapítható-e a követelés megszűnése. Ennek megfelelően a végrehajtás megszüntetésére indított perben nem annak van jelentősége, hogy a keresetben a végrehajtás megszüntetésének alapjául szolgáló tényt vagy körülményt a végrehajtási eljárásban miként értékelték, és a végrehajtási eljárás szempontjából milyen hatást tulajdonítottak a számára, hanem annak, hogy az adott tény vagy körülmény az irányadó anyagi jog rendelkezései szerint valóban a követelés megszűnését eredményezte-e, s ezáltal a végrehajtás megszüntetésének az erre irányuló perben az anyagi jogi alapját képezheti-e.

Megjegyzzi a Legfelsőbb Bíróság, hogy az anyagi jogi kérdés eldöntéséhez - következményként - kapcsolódik a perben hozott ítélet anyagi jogereje. Így ha a bíróság jogerős ítéletével a követelés megszűnése miatt megszünteti a végrehajtást - a Pp.229.§-a (1) bekezdésének megfelelően, szemben a végrehajtási eljárásban hozott végzésekkel - a per alperese a jogerős ítélettel érintett követelését többé már nem vonhatja végrehajtás alá a felperessel szemben, és nem teheti vitássá azt sem, hogy e követelés már nem áll fenn.

A Pp.369.§-ának b) pontja nem tartalmaz a megszűnés okára vonatkozó korlátozást, ezért a végrehajtásnak a bírói ítélettel történő megszüntetésére alapot adhat a követelés teljesítése, elévülése, elengedése vagy bármely egyéb okból bekövetkezett megszűnése. Annak bizonyítása, hogy a követelés egészben vagy részben megszűnt, a Pp.164.§ (1) bekezdésének megfelelően általában a per felperesét terheli.

Az I. rendű felperes 2004. április 15-én a bírósági végrehajtó előtt akként nyilatkozott, hogy a „tartozás kiegyenlítése megtörtént”. Az I. rendű felperes e nyilatkozatát (a felülvizsgálati kérelem érveivel egyezően) valóban nem adósként, hanem a B.Kft, azaz a végrehajtást kérő képviselőjeként tette. A 2004. április 15-i nyilatkozat a végrehajtási eljárásban a Vht.41.§ (2) bekezdésébe foglaltaknak felel meg, azaz a végrehajtást kérő részéről a követelés megszűnése bejelentésének minősül, amely bejelentés a végrehajtási eljárás befejezését jelenti. Az előbb kifejtetteknek megfelelően azonban a végrehajtás megszüntetése iránti perben a Pp.369.§ b) pontjának megfelelően e nyilatkozatnak nem a végrehajtási eljárásban kifejtett hatását kell vizsgálni, hanem azt, hogy a nyilatkozat eredményeként a követelés az anyagi jog szabályainak megfelelően megszűnt-e (olyan módon, hogy a per felperesével szemben azt az alperes többé ne érvényesíthesse).

Helytállóan utalt rá a másodfokú bíróság, hogy a felperesek - mint adósok - nem bizonyították kellőképpen a tartozás kifizetését, a felülvizsgálati kérelem állításával ellentétben a peres iratok között a teljesítést igazoló nyilatkozatok nem lelhetők fel. A végrehajtást kérőnek azonban lehetősége van a tartozás elengedésére is.

Az I. rendű felperes 2004. április 15-én az akkori végrehajtást kérő képviselőjeként jelent meg a végrehajtónál, azonban nem tehetett joghatályos nyilatkozatot sem a teljesítés elismerésére, sem a követelés elengedésére, mert ekkor a követelés már nem tartozott az általa képviselt végrehajtást kérő vagyonához. Evonatkozásban nincsen jelentősége annak, hogy az I. rendű felperes jó- vagy rosszhiszemű volt-e, mivel nem ismerhetett el olyan

teljesítést és nem engedhetett el olyan követelést, amely nem volt az általa képviselt végrehajtást kérőé. A teljesítést elismerő vagy elengedő nyilatkozat ugyanis a követelés tulajdonjogából eredően a követeléssel való rendelkezés jogának a megnyilvánulása, így e nyilatkozatokat csak a követelés tulajdonosa (helyette a képviselője) teheti meg. Így ha utóbb bizonyosodik be, hogy a nyilatkozattétel időpontjában a nyilatkozatot megtevő (vagy a nyilatkozattevő által képviselt fél) nem rendelkezhetett a követeléssel (mert például már korábban átruházta azt), a nyilatkozatot (a képviselő nyilatkozatát) nem lehet joghatályosnak tekinteni. E nyilatkozat nem járhat a célzott joghatással, így nem eredményezheti a követelés elenyészését sem.

Az I. rendű felperes a 2004. április 15-i nyilatkozattételkor nem saját személyében, hanem a B.Kft-nek, tehát a 2003. július 24-i ügylet megkötésben részt vevő egyik félnek a képviseletben járt el. Tekintettel arra, hogy az I. rendű felperes által képviselt kft a 2003. július 24-i ügyletet megkötő felek egyike, az I. rendű felperes nem hivatkozhat alappal arra, hogy az általa képviselt (aki tehát az egyik ügyletkötő fél volt) nem tudott a követelés eladásáról (mert arról nem tájékoztatták), hiszen részt vett abban.

Mivel kérelem hiányában (a Pp.275.§-ának (2) bekezdésébe foglalt korlátozás miatt) nem a felülvizsgálati eljárás tárgya, csupán megjegyzi a Legfelsőbb Bíróság, hogy a végrehajtási eljárásban I. rendű adósként részt vett I. rendű felperes a Ptk.221.§ (3) bekezdése miatt sem tehetette meg érvényesen a 2004. április 15-i nyilatkozatot, a végrehajtást kérő képviseletében.

Abból, hogy a Pp.369.§-ának b) pontjára alapított végrehajtás megszüntetési perben a bíróság a követelés megszűnésének anyagi jogi jogkérdésében foglal állást, az is következik, hogy e pernek nem tárgya annak vizsgálata: a végrehajtási eljárás résztvevői a végrehajtási eljárásban hogyan gyakorolták jogaikat, megsértették-e a Vht. szabályait. Nem foglalkozhatott a Legfelsőbb Bíróság a végrehajtási eljárásban hozott végzések indokaiban kifejtett jogkérdésekben sem.

Mindezek szerint a jogerős ítélet nem jogszabálysértő, ezért azt a Legfelsőbb Bíróság - az előbbieken részletezett, kiegészített indokokkal - a Pp.275.§ (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

A Pp.270.§ (1) bekezdésének megfelelően alkalmazott Pp.78.§ (1) bekezdése szerint a felülvizsgálati eljárásban felmerült költség az eredménytelen felülvizsgálati kérelmet benyújtó felpereseket terhelik: viselik a saját költségeiket, kötelesek az

*illetékeljegyzési joguk miatt le nem rótt felülvizsgálati illeték
valamint az alperes felülvizsgálati költségének a megtérítésére.*

Budapest, 2010. március 24.

*Dr. Kazay László s.k. a tanács elnöke, Dr. Harter Mária s.k. előadó
bíró, Dr. Pilishegyi Mária s.k. bíró*